

1. Sıfat-fiil kullanarak oluşturulan bazı sıfat tamlamalarında sıfat-fiilin nitelediği isim düşer. Düşen isimde bulunan ek, sıfat-fiille birleşir. Buna "adlaşmış sıfat-fiil" denir.

Buna göre aşağıdakilerin hangisinde adlaşmış sıfat-fiil vardır?

- A) Sergide tanınmış pek çok sanatçı bir araya gelmişti.
- B) Teyze rahatsızlanınca, cam kenarında oturanlar ona yer verdi.
- C) Annemle durakta dolmuş beklerken ağaç olduk.
- D) Sebep ne gözümünden pınar gibi akan bu yaşa?

2. Sıfat-fiiller, sıfatlar gibi belirttikleri adlar düştüğünde adlaşır. Buna adlaşmış sıfat-fiil denir. Örneğin "Çalışan insan mutlaka bir gün karşılığını alır." cümlesinde "çalışan" sözcüğü sıfat-fiilken "Çalışanlar mutlaka bir gün karşılığını alır." Cümlesindeki "çalışanlar" sözcüğü adlaşmış sıfat-fiildir.

Bu açıklamaya göre aşağıdaki cümlelerin hangisinde adlaşmış sıfat-fiil vardır?

- A) Ağacın köküne yakın bir yere oturarak olacıkları gözlemlemeye başladım.
- B) Koyun öteki ucunda güneşlenen yerli yabancı tüm gezginler, ağacı görmeye geldiler.
- C) Önce kum üstüne çomakla çizilen kuru ağaç, hepimizin çabasıyla gerçekten göz kamaştırıcı bir görünüme bürünmüştü.
- D) Gemilerin oluşturduğu dalgalar, yarım saat içinde çatlayıp çözülerek dağılıp yok oldu.

3.

Ağlamaktan mı karardı gözlerin
Bir zamanlar gözyaşını sevmezdin
Şimdi neden yaşardı gözlerin
Hasta mısın, yorgun musun ne'n var
Sevdiklerin vefasız mıydı bu kadar

Bu dizelerdeki fiilimsiler aşağıdakilerin hangisinde doğru verilmiştir?

- A) Karardı, sevmezdin
- B) Ağlamaktan, sevdiklerin
- C) Ağlamaktan, yaşardı
- D) Sevdiklerin, karardı

4. Sıfat-fiil eklerinin bazıları kip ekleriyle benzerlik gösterdiğinden çekimli fiillerle sıfat-fiiller karıştırılabilir. Ayırt etmek için sözcüğün cümledeki görevine bakılmalıdır. Sıfat-fiiller çoğunlukla bir ismin sıfatı görevinde bulunur.

Bu açıklamaya göre aşağıdakilerin hangisinde "-ecek" ekinin eklendiği sözcük sıfat-fiil değildir?

- A) Başka gezecek yer kalmadı mı bu şehirde?
- B) Kim okuyacak bu kitapların hepsini?
- C) Bugün yapılacak toplantıya kimler gidiyor?
- D) Kırılacak eşyaları ayrı bir yere koyun

5. İsim-fiiller, fiillere getirilen "-me (-ma), -mek (-mak), -ış (-ış, -uş, -üş)" ekleriyle türetilip cümlede isim görevinde kullanılan sözcüklerdir.

Buna göre aşağıdaki cümlelerin hangisinde isim-fiil sayısı en fazladır?

- A) Dün akşam, kardeşim uyumamak için türlü bahaneler buluyordu.
- B) En sevdiğim yazarın kitapları gibi kitaplar yazmak ve yayımlamak en büyük hayalimdir.
- C) Müzik dinlemeyi, arkadaşlarımla sohbet etmeyi ve kitap okumayı çok seviyorum.
- D) Mahallemiz yapılan etkinliklerden dolayı çiçeklenmeye ve güzelleşmeye başladı.

6. Sıfat- fiiller, fiillere "-an, -ası, -mez, -ar, -dik, -ecek, -miş" ekleri getirilerek türetilen ve genellikle sıfat görevinde kullanılan sözcüklerdir.

Buna göre aşağıdakilerden hangisinde sıfat-fiil yoktur?

- A) Dilimde sabah keyfiyle yeni bir umut türküsü
Kar yağmış dağlara, bozulmamış ütü
- B) Rahvan atlar gibi ırgalanan gökyüzü
Gözlerimi kamaştırsa da geleceğim sana
- C) Gecesi uzun süren karlar ülkesinde
Hangi ses yürekten çağırır beni sana
- D) Yeter ki bir çağır beni çiçeklendiğin yerden
Gemileri yaksalar da geleceğim sana

7. Bazı fiilimsiler fiilimsi olmaktan tamamen çıkıp kalıcı isim olur.

Bu açıklamaya göre aşağıdakilerden hangisinde kalıcı isim vardır?

- A) Buzdolabının besinleri dondurması bir saat sürüyor.
- B) Bizim evde yaprakları sarma işi hep anneme kalır.
- C) Ağacı dikmeden önce derin bir çukur kazmayı unutma.
- D) Bu çocuklar gelecek için büyük umutlar vadediyor.

8.

- I. Sabah uyanır uyanmaz kütüphaneye gider.
- II. Pazartesi günü doktora gitmesi gerekiyor.
- III. Lavabonun gideri yine tılandı.

Numaralanmış cümlelerin hangilerinde altı çizili sözcük fiilimsidir?

- A) Yalnız I
- B) Yalnız II
- C) I ve III
- D) II ve III

9. Aşağıdaki seçeneklerin hangisinde sıfat-fiil yoktur?

- A) Korkma, sönmez bu şafaklarda yüzen al sancak;
Sönmeden yurdumun üstünde tüten en son ocak.
- B) Fıskırır ruh-i mücerred gibi yerden na'şım;
O zaman yükselerek arşa değer belki başım.
- C) Bastığın yerleri 'toprak!' diyerek geçme,
tanı:
Düşün altında binlerce kefensiz yatanı.
- D) Kükremiş sel gibiyim, bendimi çiğner,
aşarım.
Yırtarım dağları, enginlere sığmam, taşarım.

10. Aşağıdaki cümlelerin hangisinde hem isim-fiil hem de sıfat-fiil kullanılmıştır?

- A) Göz görmeyince ne gönül katlanıyor ne de kalp anlamak istiyor.
- B) Seninle gelecek kişileri bilmek benim için çok önemliydi.
- C) Ayrılığın hüznünü herkes bilemez, ancak gurbet acısı çekip ailesinden ayrı kalanlar bilir.
- D) Hakikat, hiçbir zaman şüphe duymayan yürekler ister.

11. Sıfat-fiiller, fiillere belirli eklerin (-an, -ası, -maz, -ar, -dık, -acak, -mış) getirilmesiyle oluşturulan ve cümlede sıfat ya da adlaştırmış sıfat olarak görev yapan sözcüklerdir.

Buna göre aşağıdaki cümlelerin hangisinde sıfat-fiil yoktur?

- A) Okula giden çocuklar arasında o da varmış.
- B) Bilgiye susamış kültürlü bir gençti.
- C) Bu okulda unutulmaz günler yaşamıştı.
- D) Kitap okumayı çok ama çok severdi.

12. Fiilimsi eki alan bazı sözcükler kalıcı ad olarak kullanıldığı için fiilimsi özelliğini kaybeder.

Aşağıdaki cümlelerden hangisinde buna örnek bir kullanım yoktur?

- A) Yapılan giyecek yardımı sayesinde bu kış soğuk geçmeyecek.
- B) "Uçurtmayı Uçurmasınlar" adlı kitabı çok beğendim.
- C) Otoparkta kaybolmuştuk, çıkışı ne kadar arasak da bir türlü bulamadık.
- D) Bahçeyi çitle sarma işini her nedense bana bıraktı.

13. Sıfat-fiiller kendilerinden sonra gelen isimleri niteler. Bazı durumlarda ise bu isim düşer ve fiilimsi adlaşır. Buna adlaştırmış sıfat-fiil denir.

Örnek:

Gelen kişiyi hatırladın mı? / sıfat-fiil

Geleni hatırladın mı? / adlaştırmış sıfat-fiil

Aşağıdaki cümlelerin hangisinde adlaştırmış sıfat-fiil vardır?

- A) Mesele uzayınca izin alıp çıkmak zorunda kaldım.
- B) Geçmiş günleri düşünmektense geleceğe sınıksız sarılmak gerekir.
- C) Elindeki içecekleri, eskimiş dolaba bir güzel yerleştirdi.
- D) Her şeyi kabul ederim lakin bana yapılanları asla.

14. Aşağıdaki atasözlerinden hangisinde adlaşmış sıfat-fiil yoktur?

- A) Yerde yatan yumurta, gökte uçan kuş olur.
 B) Güülü seven dikenine katlanır.
 C) Kır atın yanında duran ya huyundan ya suyundan.
 D) Keçiye yardan uçuran bir tutam ottur.

15. Sıfat-fiillerle kurulan bazı sıfat tamlamalarında sıfatın nitelediği isim düşebilir. Düşen isimde çekim eki varsa ve bu ekler sıfat-fille birleşirse sıfat-fiil "adlaşmış sıfat-fiil"e dönüşür.

Yukarıda verilen bilgiye göre aşağıdaki cümlelerin hangisinde sıfat-fiil ve adlaşmış sıfat-fiil bir arada kullanılmıştır?

- A) Kendisine "İbo" diyenlere tepki gösteren İbrahim Bey rahatsızlığını dile getirdi.
 B) Okula geç kalan Ömer Taha matematik dersini kaçırdı.
 C) Kurutulmuş meyvelerden yapılmış komposto herkesin beğenisini kazandı.
 D) Türkiye turuna çıkan Ahmet Vefa gezilmedik yer bırakmadı.

16. Toplum olarak dilimize sahip çıkmanın önemini bir türlü kavrayamadık. Şehirlerin işlek caddelerinde anlamını bilmediğimiz yabancı sözcüklerin yazılı olduğu tabelalarla sıklıkla karşılaşyoruz. Bu durum o kadar abartıldı ki artık kendi dilimize ait sözcükleri de yabancılaştırmaya başladık. Simitçinin "simitchi", börekçinin "börekchi" olarak isimlendirilmesinden ne zaman haya edeceğiz?

Yukarıdaki paragrafta kaç tane fiilimsi vardır?

- A) 4 B) 5 C) 6 D) 7

17. Fiilimsi eki aldıkları hâlde bazı kelimeler kalıplaşarak bir varlığa ad olduklarında fiilimsi olmaktan çıkar.

Aşağıdaki cümlelerin hangisinde bunu örnekleyen bir kullanım vardır?

- A) Antalya'da gözleri büyüleyen çok sayıda çağlayan vardır.
 B) Konya yöresinde yer altı sularının bilinçsiz kullanımından kaynaklanan obruklar vardır.
 C) Gözleri dolmuş bir şekilde yanıma geldi.
 D) Ardına baka baka gitmek zorunda kaldı.

18. Sıfat-fiil eklerini alan bazı sözcükler eylemsi özelliğini yitirerek kalıcı isim olurlar.

Aşağıdaki cümlelerin hangisinde bu açıklamaya örnek oluşturacak bir kullanım vardır?

- A) Ailelere giyecek yardımı yapıldı.
 B) Sararmış yapraklar yolu kaplamıştı.
 C) Yeni yapılacak okula taşınacağız.
 D) Bu şehirde tanıdık bir yüz aradık.

19. İsim-fiiller olumsuzluk ekini almış fiillerle karıştırılmamalıdır.

"Çocuklara ablaları bakmaya başladı." cümlesinde "bakma" sözcüğü isim-fiilken "Derse sakın kitapsız gelme!" cümlesinde "gelme" sözcüğü olumsuzluk bildirir.

Bu bilgilerden hareketle aşağıdaki özdeyişlerden hangisinde isim-fiil eki olan "-ma/-me" fiilimsi göreviyle kullanılmamıştır?

- A) Bir şeyi bildiğin zaman, onu bildiğini göstermeye çalış. Bir şeyi bilmiyorsan onu bilmediğini kabul et. İşte bu bilgidir. (Balzac)
 B) Bilginin efendisi olmak için çalışmanın uşağı olmak şarttır. (Konfüçyüs)
 C) Çocuğunuza dilini tutmayı öğretin. Konuşmayı nasıl olsa öğrenecektir. (B.Franklin)
 D) Yapabileceğini düşünen yapabilir, yapamayacağını düşünen yapamaz. Bu değişmez kuraldır. (Picasso)

CEVAP ANAHTARI

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
B	A	B	B	C	A	D	B	B	B
11	12	13	14	15	16	17	18	19	
D	D	D	A	A	B	A	A	D	

İl ÖDM sorularından derlenmiştir...